

Tjänsteutlåtande

Kommunkansliet

Till Kommunstyrelsen

Datum 2014-12-04

Dnr KS 2014/0349

Regler för lokalt partistöd i Österåkers kommun

Sammanfattning

I slutet av år 2013 överlämnade Regeringen till Riksdagen propositionen 2013/24:5 Vital kommunal demokrati. I propositionen, som senare antogs av Riksdagen och som gäller från och med 2014-02-01, regleras bl. a. nya regler för det kommunala partistödet.

Österåkers kommun har därmed, i likhet med övriga kommuner och landsting/regioner, att fatta beslut om antagande av regler för lokalt partistöd i Österåkers kommun.

De nya reglerna kommer därefter att ingå i Österåkers kommuns författningssamling – ÖFS.

Beslutsförslag

Kommunstyrelsen föreslår Kommunfullmäktige besluta

anta regler för lokalt partistöd i Österåkers kommun, i enlighet med tjänsteutlåtande, daterat 2014-12-04 (bilaga).

Bakgrund

I slutet av år 2013 överlämnade Regeringen till Riksdagen propositionen 2013/24:5 Vital kommunal demokrati. I propositionen, som senare antogs av Riksdagen och som gäller från och med 2014-02-01, regleras bl. a. nya regler i Kommunallagen (KL) för det kommunala partistödet.

Österåkers kommun har därmed, i likhet med övriga kommuner och landsting/regioner, att fatta beslut om antagande av regler för lokalt partistöd i Österåkers kommun.

De nya reglerna kommer därefter att ingå i Österåkers kommuns författningssamling – ÖFS.

Ändringarna i Kommunallagen innebär att partistödsreglerna är mer detaljerade och att det finns möjlighet i vissa fall att besluta om begränsningar i partistödet. Reglerna tillämpas från och med mandatperioden 2014 – 2018.

I KL 2 kap. 9 §, första stycket, finns den grundläggande befogenheten att kommuner får använda kommunala medel för att ge stöd till partiernas arbete. En nyhet är att partiets ändamål uttryckligen nämns i lagen, nämligen för att stärka de politiska partiernas ställning i den kommunala demokratin. Formuleringen är avsedd att fånga in alla ändamål som är förenliga med lagstiftningens syfte såsom det har beskrivits i tidigare förarbeten. Någon ändring i sak av den kommunala befogenheten att lämna partistöd är inte avsedd.

I KL 2 kap. 9 §, andra stycket, knyts rätten till partistöd till att partiet är representerat i fullmäktige. Den bestämmelsen har funnits tidigare, men är nu förtydligad. Att vara representerad är detsamma som att länsstyrelsen kan utse en ledamot i sin sammanräkning. Med lagtextens ord är partiet representerat ”om det har fått mandat i fullmäktige för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837)”. Representation kommer att föreligga så snart ett parti efter valet fått

Tjänsteutlåtande

minst ett mandat i fullmäktige för vilket en ledamot blivit fastställd. För att behålla representationen under valperioden krävs att åtminstone ett av partiets mandat fortsätter att ha en ledamot fastställd. Om ett partis samtliga fullmäktigeledamöter har avgått under valperioden och länsstyrelsen inte kan utse någon ny ledamot på grund av att ytterligare kandidater saknas, förblir partiets mandat obesatta, vilket innebär att partiets representation i fullmäktige därmed har upphört.

Partistöd får i och med lagändringen bara ges till ett parti som är en juridisk person. Politiska partier är ofta organiserade som ideella föreningar. Det finns inte någon associationsrättslig lagstiftning om ideella föreningar. En ideell förening som har antagit stadgar och valt en styrelse anses dock i rättspraxis som en juridisk person.

Med den nya lagändringen har kommunfullmäktige getts möjligheten att begränsa partistödet i förhållande till partier som under mandatperioden får "tomma stolar" i fullmäktige. Om fullmäktige vill utnyttja den möjligheten måste den besluta en regel om detta. Detta framgår av KL 2 kap. 10 §, andra stycket, där det står att fullmäktige "får besluta att endast mandat för vilket en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837) ska beaktas vid fördelningen av partistödet." En stol är "tom" först när länsstyrelsen inte har något namn att tillgå när det behöver göras en ny sammanräkning efter avsägelse från en ledamot i fullmäktige.

En ytterligare nyhet är att beslutet om partistöd ska fattas av fullmäktige minst en gång per år.

Vidare har det införts ett krav på att fullmäktige, om de beslutar att partistöd ska betalas ut, att även besluta om att mottagaren årligen ska lämna:

- En *redovisning*, som visar att stödet har använts för det ändamål som anges i KL 2 kap. 9 §, första stycket (se bilaga: Redovisning av erhållet lokalt partistöd jämte granskningsrapport),
- En *granskningsrapport* av en av mottagaren utsedd särskild granskare. Den särskilda granskaren ska granska om redovisningen ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet stycket (se bilaga: Redovisning av erhållet lokalt partistöd jämte granskningsrapport).

Genom att redovisningen och granskningsrapporten ges in till fullmäktige blir de offentliga och kan bli föremål för diskussion bland allmänheten och i massmedia. Redovisningens innehåll ska däremot inte läggas till grund för något ställningstagande från fullmäktiges sida. Fullmäktiges roll begränsar sig till att ta emot och hålla redovisningen tillgänglig för den som ta del av den.

Fullmäktige har genom lagändringen getts en möjlighet att besluta att stöd inte ska betalas till ett parti som underlåter att ge in redovisningen och granskningsrapporten. Det innebär att kommunen får möjlighet att stoppa fortsatta utbetalningar till mottagare av partistöd som inte lämnar redovisning och granskningsrapport. Fortsatta utbetalningar kan däremot inte stoppas med hänvisning till redovisningens innehåll.

Tjänsteutlåtande

Kommunkansliet har utformat förslag till nya regler för det lokala partistödet i Österåkers kommun. Regelverket är fördelat på fem paragrafer, enligt följande:

Regler för kommunalt partistöd i Österåkers kommun, med giltighet från och med mandatperioden 2015 – 2018

I kommunallagen (1991:900) finns de grundläggande bestämmelserna om kommunalt partistöd. I Österåkers kommun ska därutöver följande gälla.

1 § Rätt till partistöd

Det lokala partistödet i Österåkers kommun utgår till partier som är representerade kommunfullmäktige i enlighet med vad som föreskrivs i 2 kap. 9 §, andra stycket, kommunallagen.

2 § Grundstöd och mandatstöd

Partistödet består av

- ett grundstöd, och
- ett mandatstöd.

3 § Fördelning av mandatstöd

Vid fördelningen av mandatstöd beaktas endast mandat för vilken en vald ledamot är fastställd enligt 14 kap. vallagen (2005:837). Om ett mandat inte kan besättas upphör mandatstödet samtidigt som representationen upphör.

4 § Redovisning och granskningsrapport

En mottagare av partistöd ska årligen lämna en skriftlig redovisning till kommunfullmäktige som visar att partistödet har använts för det ändamål som anges i 2 kap. 9 §, första stycket, kommunallagen. Till redovisningen ska fogas en granskningsrapport. Redovisningen och granskningsrapporten ska enligt 2 kap. 11 §, andra stycket, kommunallagen ges in till fullmäktige senast sex månader efter redovisningsperiodens utgång.

5 § Årlig utbetalning

Partistöd betalas ut årligen i förskott under januari månad efter beslut av kommunfullmäktige.

Om ett parti som erhållit partistöd inte lämnat in en redovisning och granskningsrapport enligt 2 kap.

11 §, första och andra stycket, kommunallagen inom föreskriven tid ska fullmäktige besluta att inget stöd utbetalas till partiet för nästkommande år.

I de fall ett mandatstöd har upphört under verksamhetsåret ska fullmäktige besluta att utgivet mandatstöd för tiden efter det att representationen upphört ska avräknas från nästkommande års partistöd

Tjänsteutlåtande

Förvaltningens slutsatser

De nya föreslagna bestämmelserna om lokalt partistöd i Österåkers kommun grundas på av riksdagen antagen proposition 2013/24:5 Vital kommunal demokrati avseende ändringar i kommunallagen.

Förvaltningen har granskat de nya bestämmelserna i kommunallagen samt förarbetena till denna, och tillstyrker mot bakgrund härav förslaget.

Jan Olof Friman
Kommundirektör

Peter Frene
Kanslichef

Redovisning av erhållet lokalt partistöd jämte granskningsrapport

Registrerad lokal partiförening (Juridisk person)	Organisationsnummer
Adress	Postadress
Telefon	Ev. övriga uppgifter

Erhållet partistöd: _____ kronor, för år _____

Ordförande	Kassör
------------	--------

Redovisning av lokalt partistöd

Beskriv hur det lokala partistödet fördelats (se kommentar nästa sida)

--

Granskningsintyg. Härmed intygas att partistödet har använts för det ändamål som anges i KL 2 kap. 9 §.

Intygas av	Namnförtydligande
Datum	Ort

Redovisning av erhållet lokalt partistöd jämte granskningsrapport

Kommentar från Cirkulär 14:12 från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL)

Lagstiftningen är utformad så att det ålägger en kommun eller ett landsting som avser att lämna partistöd att ställa krav på redovisning av stödets användning. Om några krav på redovisning inte ställs, eller om kraven utformas på ett sätt som strider mot bestämmelserna i KL innebär det att partistödet inte är kompetensenligt. Fullmäktige får – under vissa förutsättningar – besluta att stöd inte ska betalas ut. Det följer av 2 kap. 11 § tredje stycket kommunallagen.

Närmare om innehållet i redovisningen

Den närmare utformningen av redovisningen är inte lagreglerad. I propositionen finns vissa vägledande uttalanden. "Det väsentliga är att redovisningen är utformad på ett sådant sätt att den ger en rättvisande bild av hur mottagaren har använt partistödet. Det innebär bl.a. att redovisningen bör omfatta allt det partistöd som har använts, både det som har mottagits för det senaste året och det som eventuellt sparats från tidigare år. Däremot kan naturligtvis inte partierna tvingas att redovisa användningen av partistöd som har mottagits för tid före det att de föreslagna redovisningsbestämmelserna ska tillämpas."

Redovisningen behöver innehålla mer än ett uttalande att stödet har använts för att stärka partiets ställning i den kommunala demokratin. Av redovisningen bör bl.a. framgå i vilken mån överföringar har gjorts till delar av partiorganisationen utanför den utbetalande kommunen eller landstinget samt vilka motprestationer som i så fall har erhållits.

(Prop. 2013/14:5 sid 80, se prop. 2013/14:5, sid 78-79).